

Oponentúra

k argumentom o dôvodoch odvolania predsedníčky Súdnej rady SR navrhovaného šiestimi členmi Súdnej rady SR

Všeobecná časť

Úvodom považujeme za žiaduce konštatovať, že pri interpretácii a aplikácii všeobecne záväzných právnych predpisov platí generálny príkaz postupovať podľa ust. čl. 152 ods. 4 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy (výklad zákona v súlade s ústavou).

Každý štátny orgán má dovolené konať len to, čo mu ústava a zákon dovoľuje, takže nesmie prekročiť určený rozsah právomoci v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy (ústavný princíp legality štátnej moci). Inak povedané, platí bezvýnimočná zásada pre štátne orgány, že „čo nie je dovolené, je zakázané“ (napr. II.ÚS 28/96, I.ÚS 3/98, II.ÚS 143/02, I.ÚS 76/2011).

Z princípu právneho štátu je možné vyvodiť i subprincíp o povinnosti rešpektovania rozhodnutí súdnej moci vrátane ústavného súdu, pričom nerešpektovanie kľúčových častí judikatúry ústavného súdu môže preukazovať aj prvky svojvôle (porušenie princípu zákazu svojvôle podľa čl. 1 ods. 1 ústavy – napr. PL.ÚS 52/99, PL.ÚS 16/95, PL.ÚS 1/04, I.ÚS 575/2016).

Súdna rada má ústavnú kompetenciu (pôsobnosť) garantovať predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu, takže je povinná prihliadať (dodržiavať) i na medzinárodné dokumenty (odporúčania), ktoré majú primeranú mieru právnej relevancie v zmysle čl. 1 ods. 2 ústavy (ústavný záväzok SR) a nielen odporúčací charakter (PL.ÚS 2/2012, PL.ÚS 27/2015, PL.ÚS 7/2017).

Predseda súdnej rady má ústavné oprávnenie riadiť a organizovať činnosť súdnej rady (čl. 141a ods. 7 ústavy), pričom na prijatie platného uznesenia súdnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov, čo predstavuje kvórum pre právne záväzné rozhodnutie súdnej rady (čl. 141a ods. 6 ústavy).

Je teda vylúčená možnosť platného rozhodnutia súdnej rady len na základe rozhodnutia jej predsedu, okrem úkonov na organizovanie a riadenie jej činnosti.

Za právne záväzné rozhodnutie kolektívneho štátneho orgánu (rozhodovanie v zbore) je v materiálnom právnom štáte neprípustné vyvodzovať individuálnu právnu zodpovednosť proti jednotlivým jeho členom.

Vyplýva to aj z právneho názoru ústavného súdu (o výkone pôsobnosti vlády), že „...ustanovením čl. 119 ústavy sa vláde zahrňujúcej osoby taxatívne uvedené v čl. 109 ods.1 ústavy priznáva možnosť záväzne rozhodnúť o veciach, ktoré sa jej ústavou zverujú do pôsobnosti... rozhodnutie vlády, ktoré sa podľa čl. 119 ústavy má urobiť v zbore, nemožno nahradiť rozhodnutím člena vlády, ani nijakého iného subjektu“ (PL ÚS 1/96).

Podľa judikatúry pri interpretácii a aplikácii ústavných noriem bezvýnimočne platí pravidlo, že „...Ústava SR predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem... Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a aplikovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ medzi nimi existuje príčinná súvislosť... nesmie sa porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi tými ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú...“ (napr. II. ÚS 128/95, PL ÚS 32/95, II. ÚS 48/97).

Ústavodarca zakotvil (čl. 109 ústavy) personálne zloženie vlády (predseda, podpredsedovia, ministri), z čoho vyplýva, že vláda je kolektívny orgán. Pri rozhodovaní vlády zakotvil zásadu, že na prijatie uznesenia vlády je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov vlády (čl. 118 ods.2 ústavy), čo znamená, že takýto súhlas je podmienkou platnosti rozhodnutia v zbore.

Zloženie súdnej rady je v ústave zakotvené v čl. 141a ods.1 ústavy (18 členov volených alebo vymenovaných oprávnenými subjektami), takže je taktiež kolektívnym orgánom.

Zásada platnosti (právnej záväznosti) rozhodnutia (uznesenia) súdnej rady je ústavodarcom vyjadrená zhodným (totožným) textom, ako pri rozhodovaní vlády, t.j. že je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov (čl. 141a ods.6 ústavy).

Ide teda taktiež o podmienku platnosti rozhodnutia v zbore.

Uvedené zhodné texty ústavy preukazujú zhodnú ústavnú konštrukciu a tým aj skutočnosť, že na seba tieto ústavné úpravy významovo nadväzujú (sú vo vzájomnej súvislosti) takže sa nepripúšťa ignorovanie tejto skutočnosti pri interpretácii a aplikácii ústavy.

Výklad čl. 141a ods.6 ústavy musí byť preto zhodný s právnym názorom ústavného súdu uvedeného v judikáte PL ÚS 1/96 o rozhodovaní vlády v zbore (ako kolektívneho orgánu) v rámci jej pôsobnosti uvedenej v čl. 119 ústavy, že rozhodnutie súdnej rady v zbore nemožno nahradiť rozhodnutím jedného člena súdnej rady.

Ak je neprípustné nahradiť rozhodnutie vlády v zbore rozhodnutím jednotlivého člena vlády, je nespochybniteľná (logicky zrejmä) neprípustnosť prenášať zodpovednosť za následky rozhodovania kolektívneho orgánu na jej jednotlivého člena.

Pri posudzovaní zodpovednosti predsedu súdnej rady je preto právne neprípustné (neakceptovateľné) vychádzať z posudzovania správnosti, resp. nesprávosti rozhodovania súdnej rady (kolektívneho orgánu) pri realizácii jeho ústavnej alebo zákonnej pôsobnosti.

Kritika (prípadne oprávnená) rozhodovania a postupu súdnej rady preto vylučuje individuálnu osobnú zodpovednosť jej jednotlivého člena (t.j. aj predsedu) čo záväznej judikoval aj ústavný súd, keď uviedol, že „...za hlasovanie v súdnej rade nemožno brať hlasujúceho člena na zodpovednosť“ (III. ÚS 238/05).

Pri posudzovaní právnej opodstatnenosti argumentov navrhovateľov sa preto obligatórne musia odčleniť skutočnosti (rozhodnutia a postupy), ktoré vyplývajú z rozhodovania v zbore (kolektívneho orgánu) od výkonu výlučnej pôsobnosti predsedu súdnej rady upravenej v právnom poriadku.

Zodpovednosť je daná len vtedy, ak sa nespochybniteľne skutkovo preukáže porušenie právnych povinností uložených predsedovi súdnej rady prípadne zásada sudcovskej etiky a príčinná súvislosť medzi týmto konaním (opomenutím) a tvrdeným negatívnym následkom.

Pri výklade o porušení etických pravidiel sudcu sa musí dôsledne rešpektovať (dodržiavať) postup záväzne upravený v čl. VI zásad a nie individuálnych predstáv o správnosti výkladu pravidiel sudcovskej etiky.

Súdna rada nie je súčasťou politickej moci a preto je neprípustné aplikovať pravidlo o vyvodzovaní tzv. politickej zodpovednosti za rozhodovanie (t.j. za následok).

Vzhľadom na uvedený právny rámec považujeme návrh na odvolanie predsedníčky súdnej rady za vecne neopodstatnený (právne neakceptovateľný).

Osobitná časť

K jednotlivým dôvodom uvádzam nasledovné:

1. Opatrenia na posilnenie dôvery verejnosti v súdnictvo

Dôsledne sa realizovala výlučná pôsobnosť o zvolaní zasadnutí súdnej rady v zmysle čl. 141a ods. 7 ústavy, čl. 2 ods. 1 rokovacieho poriadku, keďže boli zvolané zasadnutia (okrem mimoriadnych zasadnutí) na pravidelnej mesačnej báze (spravidla posledný pondelok v príslušnom mesiaci). Navrhnutý program rokovania v zmysle rokovacieho poriadku súdnej rady je pritom vždy možné upraviť na základe návrhu členov súdnej rady na začiatku rokovania, o ktorom sa rozhoduje vždy hlasovaním členmi súdnej rady.

Aktívne plnenie uvedeného oprávnenia nie je v žiadnej vecnej príčinnej súvislosti s tvrdým znižovaním dôveryhodnosti justície (jeho poklesom).

Na pokles dôveryhodnosti justície konaním súdnej rady by reálne (opodstatnene) mohla negatívne vplyvať len netransparentnosť jej konania a rozhodovania, čo sa v praxi nerealizuje (nedeje).

Rokovanie rady totiž zabezpečuje jeho náležitú transparentnosť (verejnú kontrolu) dodržiavaním všetkých zákonných kritérií upravujúcich prípravu, priebeh rokovania a rozhodovania rady, ako to záväzne konštatoval ústavný súd, že súčasnú právnu úpravu považuje za minimálny akceptovateľný štandard nearbitrárnosti rozhodovania, lebo z dostupných informácií aj verejnosť získava náležitú predstavu (II.ÚS 29/2011).

Navrhovatelia pritom prehliadajú zásadnejšie (podstatné) príčiny poklesu dôveryhodnosti.

Zásadnou skutočnosťou, ako prax preukazuje, je nedostatočná úroveň vymožitelnosti práva (dlhodobo neúspešne riešená výkonnou a zákonodarnou mocou), čo je značne ovplyvňované aj nedostatočnými podmienkami na riadny výkon súdnictva na mnohých súdoch (personálna, materiálna, finančná poddimenzovanosť a pod.), za čo ale výlučne zodpovedá výkonná a

zákonodarná moc, takže štát sa nezbaví zodpovednosti ani za uvedené nedostatky a vzniknuté priet'ahy (napr. II.ÚS 52/99, II.ÚS 48/96, III.ÚS 10/02).

Na tieto dlhodobé nedostatky v našej justícii pritom opodstatnene opakovane poukazujú správy Európskej komisie o stave súdnictva SR, o ktorých sú náležite informované orgány výkonnej a zákonodarnej moci, ako aj verejnosť.

Negatívne pôsobia svojimi stanoviskami aj viaceré politické subjekty i časť masmédií, ktoré nie vždy náležite zohľadňujú potrebu ochrany súdneho konania pred nadmerným tlakom dosiahnutím vhodnej rovnováhy so slobodou tlače i komentovaním viacerých rozhodnutí súdov politikmi spôsobom, ktorý podkopáva dôveru verejnosti v súdnictvo.

Uvedeným postupom preukazujú tieto subjekty nerešpektovanie kritérií právne relevantných dokumentov v zmysle čl. 1 ods.2 ústavy – ústavný záväzok SR (Benátska komisia r. 2010 - bod 14, Výbor ministrov Rady Európy r. 2010 – bod 18) o nevhodných spôsoboch komunikácie, ktoré majú za následok aj znižovanie dôveryhodnosti justície.

2. Formálne hodnotenia hodnotiacou komisiou

Tvrdenie, že hodnotiace komisie pracujú formálne, nie je v súlade s realitou.

Správnosť (nesprávnosť) ich rozhodovania posudzuje vždy súdna rada (nie výlučne jej predseda).

Hodnotiace komisie dôsledne postupujú podľa zákonných kritérií v zmysle ust. § 27a až § 27h zák. č. 385/2000 Z.z. o súdoch.

Vychádzajú vždy zo všetkých zákonodarcom určených podkladov (stanoviská orgánov riadenia a správy súdov, sudcovskej samosprávy, odvolacích i dovolacích senátov, zo stavu a príčiny reštančných vecí, ročných štatistických výkazov uvedených v § 27 cit. zák., t.j. 12 kritérií i vlastného prieskumu spisov vybratých náhodne).

Hodnotení sudcovia nenamietali postup a výsledky hodnotiacich komisií, taktiež verejnosť, ani ministerstvo spravodlivosti za obdobie viac ako dvoch rokov nekritizovali (nespochybňovali) činnosť hodnotiacich komisií, o ktorých majú podrobné informácie po ich zverejnení na webovom sídle ministerstva spravodlivosti (§ 27h cit. zák.).

Hodnotiace komisie teda nespochybniteľne dodržiavajú ústavný princíp legality štátnej moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), podľa ktorého štátne orgány sú povinné konať výlučne spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (I.ÚS 3/98, III.ÚS 58/2001, II.ÚS 142/02). Odlišný postup by preukazoval neprípustné porušenie princípu zákazu svojvôle a tým aj čl. 1 ods.1 ústavy.

O výsledkoch hodnotení komisie informujú súdnu radu, ktorá sa s nimi oboznámila a nemala, ako kolektívny orgán, žiadne výhrady. Keďže schválené rozhodnutia súdnej rady sú právne záväzné, tvrdenie navrhovateľov je právne neakceptovateľné (vecne neopodstatnené).

3. Vyhodnocovanie majetkových priznaní

Tvrdenie o formálnom vyhodnocovaní majetkových priznaní sudcov (výlučná pôsobnosť súdnej rady a nie jej predsedu) je taktiež neopodstatnené.

Majetkové priznania sa podávajú sudcami na tlačive, ktoré obsahuje všetky zákonom požadované údaje (§ 32 statusového zákona).

V prípade pochybností súdna rada postupuje podľa § 33 ods. 2 cit. zák. (výzva na doplnenie alebo spresnenie majetkového priznania).

Súdna rada dôsledne rešpektuje uvedenú koncepciu právnej úpravy (deklaračná povinnosť sudcu). Odchýlenie sa od zákonom ustanovených kritérií a predpísaného postupu (spôsob) by jednoznačne znamenalo porušenie ústavného princípu legality (čl. 2 ods. 2 ústavy) a bolo by prejavom svojvôle (porušenie ústavného princípu zákazu svojvôle).

Dodržanie platnej zákonnej úpravy súdnou radou vylučuje vecnú opodstatnenosť názoru navrhovateľov o formálnom vyhodnocovaní majetkových priznaní.

Aktuálne informácie, v súvislosti s trestným stíhaním sudcov za korupciu, preukazujú nutnosť novej legislatívnej úpravy, ktorá by zabezpečila dôslednejšie skúmanie priznaní napr. zakotvením oprávnenia súdnej rady zisťovať informácie o aktuálnych zmenách v majetkových pomeroch sudcov za každý rok od príslušných subjektov. Súčasná deklaračná povinnosť sudcov (§ 30 ods. 1 statusového zákona) je teda zjavne nepostačujúca. Potrebná legislatívna zmena je vo výlučnej kompetencii vlády a parlamentu (nie súdnej rady).

Prípadné spätné vyhodnocovanie podaných majetkových priznaní, ak ich schválila súdna rada, môže reálne spĺňať kritériá o porušovaní ústavného princípu právnej neistoty a ochrany

dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok (ochrana legálne nadobudnutých práv), keďže k definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktívneho výkladu a aplikácie právnych noriem (napr. PL ÚS 37/99, PL ÚS 6/04, I. ÚS 238/04, PL ÚS 12/05, PL ÚS 16/06, PL ÚS 3/09 atď.)

4. Informácie o trestnom stíhaní sudcov

Pri začatí trestného stíhania sudcov predseda súdnej rady a ani súdna rada nemá oprávnenie zasahovať do konania orgánov činných v trestnom konaní.

Po získaní informácií o tvrdených úplatkoch a životnom štýle niektorých sudcov zabezpečila aj ich osobné vyjadrenie na rokovaniach súdnej rady, kde právnym dôsledkom bolo podanie viacerých návrhov na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti.

5. Neprijatie interpretačných pravidiel zásad sudcovskej etiky

Zásady sudcovskej etiky boli schválené postupom v zmysle čl. 141a ods. 5 písm. j/ ústavy (ústavná pôsobnosť) spoluprácou súdnej rady a orgánov sudcovskej samosprávy. Článok VI. Zásad upravuje, že pri interpretácii a aplikácii zásad sa vychádza z textov medzinárodných dokumentov, ktoré upravujú pravidlá etického správania sa sudcov a sú výslovne (expressis verbis) uvedené v čl. VI. ods. 2 písm. a/ až d/ zásad a tvoria neoddeliteľnú súčasť týchto zásad.

Podľa čl. VI. bod 4 súdna rada k týmto zásadám prijme výkladové pravidlá.

Je teda zrejmé, že ide o výlučnú pôsobnosť kolektívneho orgánu, ktorý rozhoduje v zbore a nie o výlučnú pôsobnosť predsedníčky súdnej rady. Vzhľadom na ústavnú úpravu spôsobu platného rozhodovania, musí byť daný súhlas minimálne 10 členov na schválenie výkladových pravidiel. Preto je kritika navrhovateľov o zodpovednosti predsedníčky súdnej rady právne neakceptovateľná.

Podotýkame, že nie je daná žiadna právna prekážka iniciovať konanie na rozhodnutie súdnej rady o predpokladanom schválení výkladových pravidiel.

6. Tvrdenie o podlomení dôvery verejnosti v súdnu moc schválením zloženia komisie

Uvedené tvrdenie je výlučne vecne nepodloženou domnienkou navrhovateľov. Nebol ani vykonaný predpísaným spôsobom žiaden prieskum názorov, nielen v sudcovskom zbore ale kvalifikovaným spôsobom ani u občianskej verejnosti.

7. Zmena databázy kandidátov na členov výberových komisií za súdnu radu

Tvorba uvedenej databázy je v kompetencii súdnej rady a nie jej predsedu, takže je vylúčené porušenie povinnosti predsedníčky súdnej rady pre neexistenciu takejto povinnosti.

Je taktiež len neopodstatnená domnienka (nejde o preukázanú skutočnosť), že pri takomto obsadení výberových komisií je vylúčené, aby verejnosť bola presvedčená, že ide o ľudí, ktorí budú posudzovať uchádzačov a kandidátov podľa objektívnych kritérií.

Rozhodovacia prax výberových komisií uvedenú domnienku vylučuje, keďže dôsledne konali a rozhodovali tak, že sa vždy zabezpečila u každého uchádzača (aj neúspešného) realizácia ústavného práva na prístup k inej verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy (napr. I.ÚS 76/2011).

V prípade porušenia uvedeného práva, po rozhodnutí súdnej rady (nie jej predsedu) je zároveň zaručená ústavná ochrana podaním ústavnej sťažnosti, pričom do rozhodnutia ústavného súdu platí prezumpcia o ústavnosti rozhodnutia súdnej rady, ktoré je záväzné pre každého (t.j. aj pre navrhovateľov).

V tejto personálnej pôsobnosti neboli pritom podané ústavné sťažnosti v uvedenom období (od roku 2017) neúspešnými uchádzačmi, ani publikovaná kvalifikovaná kritika (vecne preukázané pochybenia).

8. Správa o výkone pôsobnosti súdnej rady na posilnenie dôvery verejnosti

Uvedená správa nie je formálna, keďže obsahuje všetky zákonom požadované údaje a schvaľuje ju súdna rada v zbore a nie výlučne jej predseda.

9. Presadzovanie opatrení zameraných na trvalé splňanie predpokladov sudcovskej spôsobilosti

Ide o výlučnú ústavnú pôsobnosť súdnej rady a nie jej predsedu v zmysle čl. 141a ods. 5 písm. i/ ústavy (ide o dohľad). Súdna rada konala v primeranom čase, keďže postupovala analogicky podľa kritérií ústavného súdu o prieťahoch v súdnom konaní rešpektujúc najmä posudzovanie zložitosti vecí i postoj dotknutých sudcov.

10. Podávanie návrhu na disciplinárne konanie

Pri riešení otázok podávania návrhov na disciplinárneho konania nedošlo k ich odkladaniu, ako tvrdia navrhovatelia.

Postupovala vždy v súlade so štandardnými pravidlami upravenými v medzinárodných dokumentoch s primeranou právnou relevanciou (čl. 1 ods. 2 ústavy – ústavný záväzok SR), takže konala v súlade s ústavnou úpravou.

Poradná rada európskych sudcov (CCJE) v stanovisku č. 3/2002 pri otázke disciplinárnej zodpovednosti sudcov dospela k záveru, v súvislosti so začatím disciplinárneho konania (bod 77), že majú byť ustanovené osoby so zodpovednosťou za prijímanie sťažností, zisťovanie stanoviska dotknutého sudcu a rozhodnutie zo svojho pohľadu, či je dosť faktov proti sudcovi umožňujúcich iniciovanie konania.

Obsahovo zhodná je úprava čl. 17 Rezolúcie VZ OSN z roku 1985 (základné princípy nezávislosti súdnictva), kde ústavodarca pri novele ústavy ústavným zákonom č. 99/2001 konštatoval, že v súlade aj s týmto dokumentom je zakotvený princíp nezávislosti súdnej moci v našom štáte (bod 78 predkladacej správy ústavodarcu).

Navrhovatelia nerešpektujú (prehliadajú) uvedenú medzinárodnú úpravu postupu pri rozhodovaní o podaní návrhu na disciplinárny postih, v dôsledku čoho jednoznačne vecne právne neopodstatnene tvrdia odkladanie návrhov a neprijatie účinných opatrení.

11. Návrh na JUDr. Moniku Jankovskú za kandidátku na ústavnú sudkyňu

V čase predloženia návrhu boli publikované časťou masmédií informácie o nevhodnosti jej kandidatúry len z politických dôvodov (je štátnou tajomníčkou nominovanou stranou SMER – SD). V tomto čase spĺňala všetky ústavné kritériá čl. 134 ods. 3 ústavy na nominovanie za kandidátku na uvedenú funkciu (napr. I.ÚS 83/06), pričom overenie správnosti splnenia uvedených ústavných podmienok realizoval ústavnoprávny výbor národnej rady v januári 2019 ako oprávnený subjekt (realizácia jeho kompetencie), ktorý v procese výberu kandidátov bol rešpektovaný aj plénom národnej rady pri rozhodovaní pri voľbách kandidátov.

Informácia o konkrétnych skutkoch, ktoré by odôvodňovali opodstatnené podozrenie z kriminálnych činov v tomto období neboli publikované.

V materiálnom právnom štáte je neprípustné pri rozhodovaní v personálnej oblasti prihliadať na iné než ústavou alebo zákonom zakotvené kritériá (išlo by o porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy). Povinnosť predvídať u navrhovanej osoby možnosť (existenciu) protiprávnej činnosti, nie je zákonnou povinnosťou ani možnosťou a vo svojom dôsledku by reálne porušovala princíp prezumpcie neviny, ktorý sa neobmedzuje len na trestné konanie (napr. I.ÚS 54/2001, PL.ÚS 12/98).

Neboli preto dané žiadne právne relevantné dôvody na nepredloženie návrhu u JUDr. Jankovskej.

V tejto súvislosti poukazujeme na oznámenie Európskej komisie (Správa o Slovensku 2019), že boj proti korupcii sťažujú aj organizačné a procesné nedostatky na úrovni polície a prokuratúry, čo si nevyhnutne vyžaduje prijatie nových politických opatrení. Je zrejmé, že súdna rada nie je oprávnená prijímať politické opatrenia, keďže to prislúcha len výkonnej a zákonodarnej moci.

12. Odvolávanie sudcov pre dosiahnutie 65 rokov veku

Názor navrhovateľov, že súdna rada presadzovala priamu diskrimináciu pri predkladaní návrhov na odvolanie sudcov pre dosiahnutie veku 65 rokov je neakceptovateľným nerešpektovaním (ignorovaním) záväznej judikatúry ústavného súdu (PL.ÚS 10/05).

Súdna rada postupovala dôsledne podľa kritérií ústavného súdu, takže dodržala subprincíp právneho štátu o povinnosti rešpektovať kľúčové časti judikatúry ústavného súdu. Opačný postup by bol porušením ústavného princípu zákazu svojvôle.

Ústavný súd záväzne konštatoval, že ústava súdnej rade zveruje pôsobnosť, ale neukladá jej povinnosť predkladať prezidentovi návrh na odvolanie sudcu pre dosiahnutie veku 65 rokov, lebo vzhľadom na konkrétne okolnosti môže, ale tiež nemusí predstavovať prekážku riadneho výkonu sudcovskej funkcie, prípadne narúšať záujem na riadnom výkone súdnej moci vrátane kontinuálnej obnovy sudcovského zboru a kariérneho postupu sudcov.

Vždy sa pred rokovaním vyžiadali stanoviská predsedov súdov, sudcovskej samosprávy i dotknutých sudcov.

Skutočnosť, že v rozhodnutí (uznesení) súdnej rady sa neobjavili žiadne dôvody, nie je porušením čl. 12 ods. 2 ústavy, ale jednoznačne rešpektovaním judikatúry ústavného súdu o rozhodovaní súdnej rady (napr. III.ÚS 79/04, II.ÚS 29/2011, III.ÚS 388/2016).

Z konštantnej rozsiahlej a záväznej judikatúry totiž vyplýva, že súdna rada vždy rozhoduje uznesením, ktoré je výsledkom hlasovania orgánu verejnej moci, čo je právnou skutočnosťou verejného práva, nejde o individuálny právny akt, ktorého povaha by bola obdobná povaha správneho aktu alebo súdneho aktu, ale o osobitný druh právneho konania. Z hľadiska spoznatelnosti dôvodov rozhodnutia, tie nemusia mať podobu tradičného odôvodnenia, ak je možné z relevantných dokumentov extrahovať odôvodnenie (analógia argumentácie rozhodnutí ESLP), takže absencia odôvodnenia nepredstavuje zásah do základného práva na dobrú správu verejných vecí.

Každý sudca, ktorý by považoval uznesenie súdnej rady za protiústavný zásah do základného práva, je oprávnený podať sťažnosť na ústavný súd.

Žiadne sťažnosti neboli podané, aj preto platí zásada o platnosti (právnej záväznosti) uznesenia súdnej rady schválenej postupom podľa čl. 141a ods. 6 ústavy, ktoré majú povinnosť rešpektovať aj navrhovatelia.

Keďže súdna rada postupovala podľa záväznej judikatúry, je právne neakceptovateľná uvedená kritika predsedníčky súdnej rady (ide totiž o kompetenciu kolektívneho orgánu).

13. Komunikácia s verejnosťou a masmédiami

Pri komunikácii s verejnosťou a masmédiami v uvedenom čase postupovala predsedníčka podľa obsahu medzinárodných štandardov upravujúcich otázky nezávislosti súdnictva a sudcov, ktoré majú právnu relevanciu v zmysle čl. 1 ods.2 ústavy (ústavný záväzok SR).

Vyplýva to aj z obsahu publikovanej reakcie v masmédiách dňa 26.8.2019, že vyžiadala informácie od úradu špeciálnej prokuratúry, informovala o začatí diskusie k medializovaným informáciám (na rokovaní súdnej rady 30.9.2019) i prípravu zákonných krokov na riešenie vzniknutej situácie.

Navrhovatelia pri kritike prejavov (názorov) výrazne naznačujú, že si vyhradzujú právo na jedinú správnosť ich názoru (postoja).

Ide o obmedzovanie (nerešpektovanie) základného ľudského práva na slobodu prejavu garantovaného čl. 26 ods. 1 ústavy, čl. 10 ods. 1 Dohovoru, ktoré zahŕňa slobodu zastávať názory bez zasahovania štátnych orgánov a priznáva sa i osobám v služobnom pomere (napr. EŠLP – séria A, 1993, č. 252, s. 17, § 39).

Sloboda prejavu totiž vytvára jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebauspokojovania každého človeka. Vzťahuje sa nielen na informácie alebo myšlienky (názory), ktoré sa priaznivo prijímajú alebo sa pokladajú na neútočné alebo indiferentné, ale aj tie, ktoré sú útočné, šokujúce alebo znepokojujúce pre štát alebo určitú časť populácie. Také sú požiadavky plurality, tolerancie a veľkorysosti, bez ktorých neexistuje demokratická spoločnosť (napr. EŠLP – séria A, 1976, s. 24, § 23).

Platí preto, že tí, ktorí sa zúčastňujú na diskusii o veci verejného záujmu, t.j. týkajúcich sa i súdnictva, majú právo robiť neprimerané či prehnané vyhlásenia, pričom požiadavku dokázať pravdivosť hodnotiaceho úsudku nie je možné splniť a táto požiadavka porušuje slobodu vlastného názoru, ktorá je základnou časťou práva zabezpečeného čl. 10 Dohovoru (napr. EŠLP – sťažnosť č. 21279/02, II.ÚS 28/96 Ústavného súdu SR).

Publikovanými názormi pritom neporušila obmedzenia slobody prejavu v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 Dohovoru.

14. Stanovisko k vyhláseniu ZSS zo septembra 2019

Predsedníčka nezodpovedá za uvedené schválené vyhlásenie výkonného orgánu sudcovskej stavovskej organizácie, ktorá realizuje ústavné právo na združovanie zaručené čl. 29 ods.1 ústavy, čl. 11 ods.1 Dohovoru. Právo sudcov sa združovať vyplýva aj z viacerých medzinárodných dokumentov, ktoré majú právnu relevanciu (čl. 1 ods.2 ústavy) a zakotvujú prioritný cieľ (poslanie) združenia o ochrane nezávislosti súdnictva, sudcov a právneho štátu.

Jeho obsah v uvedenom období pritom jednoznačne vychádzal (vzhľadom na skutkovú situáciu o publikovaní údajnej korupcie len v masmédiách) z pravidiel stanoviska CCEJ 21(2018) o prevencii korupcie medzi sudcami, ktoré má taktiež právnu relevanciu v zmysle čl. 1 ods. 2 ústavy.

Navrhovatelia prehliadajú, že ochrana názorov a slobody prejavu v zmysle čl. 10 Dohovoru je jedným z cieľov slobody združovania, z čoho vyplýva aj skutočnosť, že prejavovaný názor nemusí byť každým vnímaný priaznivo, ale jeho realizácia vylučuje akýkoľvek postih, lebo neporušil právne obmedzenia slobody prejavu (napr. ESLP – sťažnosť č. 44158/98, § 91).

Realizácia tohto práva stavovskou organizáciou preukazuje teda existenciu požadovanej plurality názorov, ktorý je základom fungovania demokracie na Slovensku.

V tejto súvislosti považujeme za vhodné uviesť, že po získaní uznesenia generálnej prokuratúry o začatí trestného stíhania časti sudcov (členov združenia) CR ZSS urýchlene rozhodla o prerušení ich členstva do skončenia trestného stíhania (27.3.2020).

Vyjadrenie predsedníčky je preto zlučiteľné s jej ústavným postavením, lebo rešpektuje právnu relevanciu medzinárodných dokumentov týkajúcich sa súdnictva (čl. 1 ods. 2 ústavy – ústavný záväzok SR i právo na slobodný samostatný názor v rámci slobody prejavu, ktorý je aj cieľom združovania sa sudcov).

15. Prístup pri riešení situácie v justícii

Prístup nebol zbytočne zdĺhavý, lebo dodržiavala pravidlá medzinárodných štandardov, ktoré sú uvedené v súvislosti s postupom pri podávaní disciplinárneho návrhu u sudcov (stanovisko CCEJ, Rezolúcia VZ OSN z roku 1985).

Kritika navrhovateľov, že sa domáhala, aby európske inštitúcie monitorovali aktuálne dianie v našej krajine je popretím (potláčaním) štandardného oprávnenia súdnej rady (vzhľadom na

jej pôsobnosť) osloviť medzinárodnú sudcovskú organizáciu (ENCJ- Európska sieť súdnych rád), keďže je jej riadnym členom a ktorú rešpektujú vrcholné orgány EÚ. Súdna rada má preto zakotvené oprávnenie informovať ENCJ o situácii v našej justícii.

Je pritom zrejmé, že aj iné medzinárodné inštitúty z EÚ majú oprávnenie na monitorovanie situácie, aby sa posúdilo, či neprípustne nedochádza k zásahu do základných princípov nezávislosti súdnictva (napr. ako v Poľsku a Maďarsku), čo je v rámci krajín EÚ jednoznačne pozitívny (štandardný) trend (požiadavka) v záujme účinného odstraňovania neprípustných zásahov do fungovania nezávislého súdnictva, na ktoré má občan ústavou a Dohovorom garantované právo.

Objasňovanie trestného stíhania sudcov a vyhlásenia pre masmédiá

Predstava navrhovateľov, že by mala predsedníčka objasňovať trestné stíhanie sudcov je nesúladne s výlučnou kompetenciou orgánov činných v trestnom konaní, kde súdna rada a ani predseda nemá zákonom dovolené zasahovať do ich činnosti.

Pri vyhláseniach pre masmédiá (po 25.3.2020) neporušila žiadne ustanovenie zásad sudcovskej etiky. Navrhovatelia to ani nekonkretizujú, pričom všeobecné konštatovanie, že ide o rozpor s etickými princípmi je vágne (neurčité) a účelové. Neporušila tým ani žiadnu konkrétnu zákonnú povinnosť, ktorú zákonodarca ukladá predsedovi súdnej rady, lebo ich obsah nebol v rozpore s judikatúrou ani medzinárodnými dokumentami.

Je preto vecne (skutkovo a právne) nepodložená domnienka navrhovateľov, že vážne ohrozila dôveryhodnosť súdnictva (nie je preukázaná žiadna príčinná súvislosť medzi vyhláseniami a tvrdým ohrozením dôveryhodnosti).

16. Účasť na zabíjačke

Pri kritizovanej účasti na zabíjačkovej hostine usporiadanej známou advokátskou kanceláriou (kde sa bez jej vedomia zúčastnil osobne neznámy M. Kočner) navrhovatelia nerešpektujú ústavné právo aj sudcu na ochranu súkromia (čl. 16 ústavy, čl. 8 Dohovoru), ktorý zahŕňa aj právo založiť a rozvíjať vzťah s inými ľudskými bytosťami a s vonkajším svetom, keďže ide

o ochranu jednotlivca pred ľubovôľou orgánov verejnej moci (viď konštantná judikatúra ESĽP).

V tejto súvislosti sa musí zdôrazniť, že je súčasne nevyhnutné dôsledne rešpektovať (je neprípustné nerešpektovať) náležitú odbornú argumentáciu rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu ČR (sp.zn. 16Kss 1/2017) o prípustnosti (oprávnení) osobných kontaktov sudcov s advokátmi i ďalšími osobami v právnej profesii.

V tomto rozhodnutí je konštatované, že „...samotný fakt, že sudca sa s advokátom dlhodobo pozná, vzťahuje sa to aj na iné právne profesie, tyká si s ním, vedie s ním neformálne rozhovory a aj inak sa stretáva v rámci štandardných vzťahov profesionálneho priateľstva, akými sú priateľské posedenia pri káve alebo víne, spoločné obedy či večere, niekedy aj spoločné aktivity, neznamená dôvod na vylúčenia sudcu z prejednávania veci“ (sudca bol oslobodený v disciplinárnom konaní).

Realizácia uvedeného základného ústavného práva na ochranu súkromia preto vylučuje (nepripúšťa) akýkoľvek postih (sankciu).

Zdôrazňujeme, že osobné známosti (profesné priateľstvá) a kontakty sudcu s inými právnikmi nezakazuje ani etický kódex sudcov, ktorý schválila súdna rada v súčinnosti so všetkými orgánmi sudcovskej samosprávy (čl. 141a ods.5 písm. j ústavy – ústavná pôsobnosť) a je v plnom rozsahu v súlade s medzinárodnými dokumentmi, ktoré majú právnu relevanciu podľa čl. 1 ods. 2 ústavy. Pri interpretácii pravidiel etiky sa pritom musí vychádzať len z textov týchto dokumentov podľa čl. VI. Zásad).

17. Publikované podozrenia u JUDr. Moznera a JUDr. Sopoligu

K publikovaným podozreniam (apríl 2020) o ovplyvňovaní rozhodovania o väzbe M. Kočnera v roku 2018 (bol vzatý do väzby rozhodnutím NSSR) reagovala oznámením, že JUDr. Mozner bude požiadaný na podanie vysvetlenia súdnej rade.

Je potrebné uviesť, že Najvyšší súd SR oficiálne oznámil stanovisko členov senátu, že neboli kontaktovaní ani ovplyvňovaní pri ich uvedenom rozhodovaní o vzatí M. Kočnera do väzby (v roku 2018).

Masmédiá publikovali i stanovisko JUDr. Sopoligu, ktorý informáciu označil za ohováranie pre jej jednoznačnú nepravdivosť.

18. Formálne vykonávanie pôsobnosti súdnej rady

Tvrdenie o formálnom vykonávaní pôsobnosti súdnej rady (nie výlučnej pôsobnosti predsedu), lebo sa preukázalo, že viacerí sudcovia si žili nad pomery svojich príjmov, je neakceptovateľné.

Poukazujem na predchádzajúce argumenty o dôslednom plnení súdnej rady vyhodnocovať len podľa zákonných kritérií deklarované majetkové pomery (a tým aj dodržiavanie čl. 2 ods. 2 ústavy – princíp legality), čím sa zabránilo porušeniu ústavného princípu zákazu svojvôle v činnosti orgánov verejnej moci (súdnej rady). Kritika je preto vecne neopodstatnená.

Skutočnosti o neprimeraných pomeroch niektorých sudcov a ich príbuzných nie je možné náležite zistiť na základe súčasnej právnej úpravy (deklaratórna povinnosť sudcov), takže si to vyžaduje urýchlenú legislatívnu zmenu, ktorá je ale vo výlučnej kompetencii vlády a parlamentu.

Tvrdenie, že žije v luxuse (podľa novinára) je v príkrom rozpore so skutočnosťou. Z jej doterajších majetkových priznaní podrobne vyplývajú príjmy a záväzky, ktorých splácanie umožňuje zabezpečiť si životný štandard na úrovni osôb s porovnateľným príjmom. Luxus oproti sudcom majú najmä osoby v slobodnom povolání (napr. advokáti), úspešní podnikatelia a viacerí politici.

ZÁVER STANOVISKA

(zhrnutie argumentácie)

Záverom konštatujeme, že predsedníčka neporušila žiadne právne povinnosti uložené ústavou a zákonom predsedovi súdnej rady, v súlade s jej výlučnou ústavnou pôsobnosťou zabezpečila náležité riadenie a organizovanie činnosti súdnej rady, konala a rozhodovala v súlade s judikatúrou ústavného súdu i právne relevantnými medzinárodnými dokumentmi (čl. 1 ods. 2 ústavy), dodržiavala všetky pravidlá etických zásad sudcov a jej prejavy (názory) sú v plnom súlade s realizáciou ústavného práva na slobodu prejavu aj vtedy, ak pre časť

populácie sú znepokojujúce (napr. navrhovateľov), lebo nimi neprekročila ústavné kritériá obmedzenia slobody prejavu (čl. 26 ods. 4 ústavy, čl. 10 ods. 2 dohovoru).

V návrhu sú uvádzané mnohé skutočnosti, s ktorými navrhovatelia nesúhlasia, ale ide o konanie a rozhodovanie vo výlučnej pôsobnosti súdnej rady (rozhodovanie v zbore ako kolektívneho ústavného orgánu), ktorá prijíma uznesenia demokratickým spôsobom (hlasovanie nadpolovičnou väčšinou všetkých členov).

Vyvodzovať (prenášať) zodpovednosť za rozhodovanie kolektívneho ústavného orgánu na jej vrcholného predstaviteľa (člena) je v príkrom rozpore s princípmi materiálneho právneho štátu pre neprípustnosť individuálnej zodpovednosti za kolektívne rozhodovanie v zbore. Ústavný súd totiž záväzne konštatoval aj to, že „...za hlasovanie nemožno brať hlasujúceho člena súdnej rady na zodpovednosť“ (III.ÚS 238/05).

Oddelenie zodpovednosti člena orgánu verejnej moci za jeho konanie a rozhodovanie, od zodpovednosti orgánu ako celku (rozhodovanie v zbore) vyplýva i zo zhodnej ústavnej konštrukcie čl. 118, 119 ods. 1 ústavy (rozhodovanie vlády v zbore), s konaním a rozhodovaním súdnej rady (dikcia čl. 141a ods. 5, ods. 6 ústavy), kde je konštatované, že rozhodnutie vlády, ktoré sa podľa čl. 119 ústavy má urobiť v zbore, nemožno nahradiť rozhodnutím člena vlády (PL.ÚS 1/96).

Je teda zrejmé, že ak pri rozhodovaní v zbore je vylúčené oprávnenie člena zboru rozhodovať samostatne, je oddelená individuálna zodpovednosť člena zboru od zodpovednosti orgánu ako verejnej moci, ako zboru (kolektívneho orgánu).

Je potrebné poukázať na dôležitú skutočnosť, že v súčasnosti je osobitná právna situácia pre aplikáciu § 4b ods. 3 písm. a/ zákona o súdnej rade, ktorý zakotvil uplatnený dôvod na odvolanie predsedníčky súdnej rady navrhovateľmi (6 členov súdnej rady).

Ústavný súd totiž prijal na ďalšie konanie návrh skupiny poslancov národnej rady na vyslovenie protiústavnosti uvedeného ustanovenia zákona (PL.ÚS 13/2020).

Poslanci v dôvodoch uvádzajú dve podstatné skutočnosti, ktorými poukazujú na zásadne opodstatnené pochybnosti o ústavnosti tohto ustanovenia zákona.

Prvým je formulácia dôvodov odvolania, ktorá spĺňa kritéria o vágnosti (neurčitosti) normy, čo je v rozpore s princípom právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy.

Druhým je skutočnosť schválenia zákona v skrátanom legislatívnom konaní pri prijatí mimoriadnych opatrení v súvislosti so šírením choroby COVID – 19.

Z argumentácie návrhu vyplýva tvrdenie o protiústavnosti zákona pre nesplnenie obligatórnych kumulatívnych podmienok určených zákonom na rozhodovanie parlamentu v skrátanom legislatívnom konaní, najmä pre neexistenciu príčinnej súvislosti medzi mimoriadnou okolnosťou (šírenie pandémie) a právnym postavením predsedu súdnej rady, kde sa vychádza sa z argumentácie ústavných súdov ČR a SR – (PL.ÚS 77/06, PL.ÚS 21/01, PL.ÚS 29/05).

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že obsahovo zhodnú argumentáciu o neprípustnosti (neústavnosti) schválenia zákona o tzv. 13. Dôchodku v skrátanom legislatívnom konaní rieši ústavný súd na základe návrhu prezidentky republiky.

Obsahová zhoda právnych argumentov hlavy štátu a poslancov národnej rady tiež poukazuje na existenciu zásadného problému o súlade (nesúlade) uvedeného legislatívneho postupu súčasnej vládnej koalície pri schválení predmetného ustanovenia zákona (porušenie ústavného princípu zákazu svojvôle parlamentom).

Je preto na zváženie nielen navrhovateľov, ale celej súdnej rady vhodnosť rozhodovania o odvolávaní predsedníčky v súčasnosti pri uvedenom jednoznačne kvalifikovanom spochybnení ústavnosti uvedeného doplnku zákona o súdnej rade, na základe ktorého má byť odvolaná predsedníčka súdnej rady.

Uvedená skutková i právna situácia preukazuje existenciu dôvodu o dôležitom verejnom záujme na nekonanie (odročenie rokovania) súdnej rady.

Z judikatúry totiž vyplýva (II.ÚS 5/03) zásadný právny názor (kľúčová časť judikátu) týkajúci sa realizácie pôsobnosti súdnej rady, že sa musí bezpodmienečne zabezpečiť, že postup konania a rozhodovania súdnej rady musí byť vždy zbavený akýchkoľvek pochybností o tom, že je v súlade s ústavou.

Po uvedenom rozhodnutí ústavného súdu o prijatí návrhu na ďalšie konanie je nespochybniteľné preukázaná existencia tejto zásadnej právne relevantnej pochybnosti.

Zároveň je verejný záujem zvýraznený skutočnosťou, že ide o ústavne a historicky prvé rozhodovanie o odvolaní predsedu súdnej rady, kde v prípade vyhovenia nesúlady aplikovaného ustanovenia zákona s ústavou by rozhodnutím súdnej rady o odvolaní (v čase pred rozhodnutím ústavného súdu) vznikla predsedníčka neodstrániteľná ujma o zániku oprávnenia zotrvať vo vrcholnej funkcii najvyššieho orgánu súdnej moci, ktorý garantuje jej nezávislosť od ostatných orgánov verejnej moci.

Zároveň by sa mohli splniť podmienky o spochybnení legitimacy vzniku funkcie nového predsedu súdnej rady.

Odmietame preto opodstatnenosť návrhu (právnu a skutkovo vecnú správnosť argumentov) na odvolanie predsedníčky a navrhujeme rozhodnúť o jeho neschválení postupom podľa čl. 141a ods. 6 ústavy, ak nedôjde k rozhodnutiu o odročení rokovania do rozhodnutia ústavného súdu o predmetnom návrhu podaného skupinou poslancov národnej rady.

V Košiciach dňa 18.6.2020

za Celorepublikovú radu ZSS

JUDr. Juraj Sopoliga

prezident Združenia sudcov Slovenska